

<https://doi.org/10.36719/2663-4619/112/21-25>

Fatma Rzayeva
ARETN Təbii Ehtiyatlar İnstitutu
<https://orcid.org/0009-0009-7281-7873>
rzayevafatma11@gmail.com

Yeni model biznes infrastrukturalarının əsas komponentlərinə baxış

Xülasə

Sabit biznes infrastrukturunu idarə olunan, gəlirli artımı təmin etmək üçün lazım olan bütün insan resurslarının, proseslərin və digər əməliyyat vasitələrinin düzgün əlaqələndirilməsini təmin edir. Bu, gözlənilməz böyümə sürəti zamanı xüsusilə vacibdir. Biznes infrastrukturunu planı bir şirkətə başlamaq və idarə etmək üçün istifadə olunan yol xəritəsi yaradır. Bu yol xəritəsi üç hissəli plandan ibarətdir: gündəlik əməliyyatlar, proseslər və işçilər. Biznes infrastrukturunun hər bir komponenti digərlərindən asılı olmayaraq yaradılmalı və təhlil edilməlidir. Plan biznesin böyüməsi və gələcəyə doğru irəliləməsi üçün müstəqil bir mənbə kimi çıxış etməlidir. Bundan əlavə, biznes infrastrukturunu müəssisələrə aşağıdakıları təmin edir: möhkəm təməl, təkrarlana bilən platforma, hər dəfə bir işi əvvəlkindən daha asan edən bir model və düstur, müştəri dəyərinin çatdırılmasında ardıcılıq və miqyasda qənaət. Hər bir addımın yeni texnoloji möcüzələri və maneələri ortaya qoyduğu müasir biznesin sürətli dünyası var. Bu macərədə İT infrastrukturunun mühüm komponentləri sizin kompasiyanız və qalxanınız rolunu oynayır, müəssisənizi texnoloji labirint arasında böyüməyə doğru istiqamətləndirir.

Statista-nın son hesabatına görə, İT infrastrukturuna qlobal xərclər 4,1 trilyon dollara çatacaq. Burada sual yaranır: İT infrastrukturuna investisiya qoymaq və onu başa düşmək şirkətin uğuru üçün vacibdirmi? Gəlin bu vacib komponentləri və onların biznesinizin uğuruna necə töhfə verdiyini araşdıraq.

Açar sözlər: biznes infrastrukturunu, texnologiya, maliyyə, ofis

Fatma Rzayeva
MSERA Institute of Natural Resources
<https://orcid.org/0009-0009-7281-7873>
rzayevafatma11@gmail.com

Overview of the Basis Components of New Model Business Infrastructures

Abstract

A stable business infrastructure ensures that all the people, processes, and other operational tools needed to drive managed, profitable growth are properly aligned. This is especially important during times of unexpected growth. A business infrastructure plan creates a roadmap for starting and running a company. This roadmap consists of a three-part plan: day-to-day operations, processes, and people. Each component of the business infrastructure should be created and analyzed independently of the others. The plan should act as an independent resource for the business to grow and move forward into the future. In addition, a business infrastructure provides businesses with: a solid foundation, a repeatable platform, a model and formula that makes it easier to do things every time than before, consistency in delivering customer value, and economies of scale. There is a fast-paced world of modern business, where every step reveals new technological wonders and hurdles. In this adventure, the crucial components of IT infrastructure act as your compass and shield, steering your enterprise toward growth amidst the tech labyrinth.

According to the latest report by Statistics, global spending on IT infrastructure will reach a whopping \$4.1 trillion.

This arises the question: It is necessary to invest and to understand IT infrastructure success for company? Let's delve into these essential components and explore how they contribute to the success of your business.

Keywords: *business infrastructure, technology, finance, office*

Giriş

Güclü infrastruktur istənilən uğurlu biznesin əsasını təşkil edir. Bu, gündəlik əməliyyatları dəstəkləyən və böyüməyə təkan verən təcrübəli işçilərdən tutmuş təhlükəsiz texnologiyaya qədər bir-biri ilə əlaqəli elementlər şəbəkəsinə aiddir. Nümunə olaraq restorana baxsaq, onun yaxşı təlim keçmiş komandası (insanlar), etibarlı satış nöqtəsi sistemi (texnologiyası) və rahat, təmiz yemək sahəsi (obyektləri) var. Aşağıda biz güclü infrastrukturun qurulması üçün əsas komponentlərə və strategiyalara nəzər salırıq.

Tədqiqat

İnsanlar və proseslər

İnsanlar uğurlu biznesin həyat qüvvəsidir. Bacarıqlı və motivasiyalı işçi qüvvəsi innovasiya və irəliləyişə təkan verir. Yüksək istedadı cəlb etmək və saxlamaq vacibdir, bu, güclü brendinq və rəqabətə davamlı təminat tələb edən vəzifədir. Təlim və inkişaf proqramlarına sərmayə qoymaq işçiləri davamlı böyümə və öyrənmə üzərində qurulmuş iş mədəniyyətini inkişaf etdirərək inkişaf etmək üçün lazım olan bacarıqlarla təchiz edir (Nadirov, 2003).

Təkrarın dönməsini saxlamaq üçün standartlaşdırılmış prosedurlar həyata keçirilməlidir. Aydın şəkildə müəyyən edilmiş proseslər biznesin bütün sahələrinin səmərəli və ardıcıl işləməsini təmin edir. Əsas funksiyalar üçün prosedurların kodlaşdırılması səhvləri azaldır və əməliyyatları asanlaşdırır. Bundan əlavə, dəqiq müəyyən edilmiş proseslər hamını eyni səhifədə saxlayır, aydın ünsiyyət və əməkdaşlığa yol açır (Novruzov, Hüseynov, 2007).

Texnologiya infrastruktur

Texnologiya müasir biznes infrastrukturunun mərkəzi sinir sistemidir. Bu, biznesin texnoloji imkanlarını təmin edən incə aparat və proqram komponentləri şəbəkəsidir. Düzgün avadanlığın seçilməsi və davamlı texniki xidmət saxlama qabiliyyəti, uyğunluq və emal gücü kimi amillərin ciddi şəkildə nəzərə alınmasını nəzərdə tutur (Niftullayev, 2002).

Məlumatlar texnoloji infrastrukturun digər əsas komponentidir. Təhlükəsizlik, məlumatların saxlanması və axtarışı üçün effektiv strategiyaların həyata keçirilməsi vacibdir. Möhkəm məlumat mərkəzi həssas şirkət sənədləri və ya istehlakçı şəxsi məlumatları olsun, həssas məlumatların saxlanması üçün təhlükəsiz anbar kimidir. Bununla belə, bir çox müəssisələr üçün daha çevik və genişlənmə bilən seçimlər təmin etmək üçün bulud əsaslı həllər ortaya çıxır. Etibarlı və təhlükəsiz şəbəkə olmadan texnoloji infrastruktur işləyə bilməz. Görünməz əlaqələr seriyası olan şəbəkə konfigurasiyası biznesin bütün aspektlərini birləşdirir; təhlükəsizlik və səmərəli məlumat axını vacibdir ("Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişaf problemləri" mövzusunda elmi-praktik konfransın materialları, 2003).

Obyektlər və fiziki məkan

Biznesin kərpic tərəfi də ümumi infrastrukturda mühüm rol oynayır, xüsusən də söhbət işçilərin mənəviyyatını, məhsuldarlığını və ümumi rifahını yüksəltmək olduqda. Bu, sadəcə işləmək üçün bir yerə sahib olmaqdan daha da irəli gedir. Ofis sahəsinin tərtibatı yaradıcılığı, məhsuldarlığı və əməkdaşlığı yarada və ya poza bilər. Açıq mərtəbə planına sahib olmaq əməkdaşlıq və komanda işi üçün fantastikdir, lakin xüsusi sakit zonalar diqqətli işi asanlaşdırma bilər.

Erqonomika, yəni iş yerinin insan bədəninə necə uyğunlaşması fiziki məkanın diqqət tələb edən başqa bir sahəsidir. İşçilərin rahat mebel, lazımi avadanlıq və istirahət yerləri ilə təmin edilməsi dayaq-hərəkət sisteminin xəstəliklərini və yorğunluğu azaltmağa kömək edir (Infrastructure: Definition, Meaning, and Examples, 2025).

Möhkəm fiziki məkan rahat mühitdən və məhsuldar plandan daha çox şeydir, təhlükəsizlik tədbirlərinin inteqrasiyası ilə işçilərin təhlükəsizliyi prioritetləşdirilməlidir. Bu, kameraları, girişə nəzarət və məlumat təhlükəsizliyi protokollarını əhatə edə bilər. Təhlükəsiz iş yeri yaratmaqla,

müəssisələr təkcə məhsuldarlığı artırmayan, həm də işçi qüvvəsi arasında rifah hissi yaradan mərkəz yarada bilərlər (“Azərbaycan Respublikasında milli iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi istiqamətləri” mövzusunda elmi-praktik konfransın tezisi-materialları, 2004).

Maliyyə menecmenti

Möhkəm maliyyə idarəçiliyi inkişaf etmək üçün hazırlanmış sağlam biznes qurmaq üçün əsasdır. Maliyyə resurslarının diqqətli idarə edilməsi mühərrikləri irəliyə doğru itələyən şeydir. Sağlam maliyyə təcrübələrinə pul vəsaitlərinin hərəkətinin idarə edilməsi, büdcə tərtibi və maliyyə hesabatı kimi sahələr daxildir.

Büdcələmə sağlam maliyyə mənzərəsinə nail olmaq üçün ilk addımdır, çünki o, gələcək üçün yol xəritəsini müəyyən edir. Bu, mövcud aktivlərin təhlili və resursların strateji şəkildə bölüşdürülməsi prosesidir, hər bir maliyyə qərarının böyüməyə kömək etdiyinə əmin olmaq lazımdır (Menkyu, 2008).

Nağd pulun idarə edilməsi daxil olan və çıxan nağd pulların diqqətlə izlənməsini nəzərdə tutur ki, bu da nəzarət edilmədikdə biznesi məhv edə bilər. Müsbət pul axını təmin etməklə, müəssisələr investisiya imkanlarını tapmaq da daxil olmaqla, cari və gələcək öhdəliklərini yerinə yetirə bilərlər (The Implications of Information Technology Infrastructure for Business Process Redesign, 1999).

Pul vəsaitlərinin hərəkətinin idarə edilməsi biznesin ümumi maliyyə sağlamlığına dair kritik fikirlər əldə etmək vasitəsi olan maliyyə hesabatına gətirib çıxarır. Dəqiq və vaxtında hesabatla müəssisələr performansla nəzarət edə, təkmilləşdirilməli sahələri vurğulaya və əsaslandırılmış qərarlar qəbul edə bilərlər (Ağamaliyev, Məmmədrzayev, 2004).

Güclü infrastrukturun qurulması

Səmərəli biznes infrastrukturunu müstəqil komponentlər toplusu deyil; bu, hər bir elementin sınımaz bir iskele yaratmaq üçün birlikdə işlədiyi vahid fəaliyyətləri əhatə edir. Təcrübəli işçilərin məhsuldarlığı və təhlükəsizliyi artırmaq üçün nəzərdə tutulmuş fiziki məkanda çıxır açan texnologiyadan istifadə edərkən müəyyən edilmiş prosesləri izlədiyi yaxşı yağlanmış mühərriki təsəvvür edin; maliyyə menecmenti mühərrikin işləməsini təmin etmək üçün arxa planda oturur.

Bu kimi sıx infrastrukturun yaradılması davamlı qiymətləndirmə və təkmilləşdirmə tələb edir. İş dünyası daim dəyişir və infrastruktur uyğunlaşma qabiliyyətinə malik olmalıdır. Müntəzəm qiymətləndirmələr iş tələb edən sahələri vurğulamağa kömək edir, istər yeni texnologiyaların inteqrasiyası, istər iş yerini yenidən konfigurasiya edir, istərsə də düzgün istedadı işə götürür.

Davamlı inkişaf ətrafında qurulmuş iş mədəniyyəti qurmaqla, müəssisələr öz infrastrukturlarının uzunmüddətli uğuru dəstəkləməsini təmin edə bilərlər (Qafarov, 2005).

Mədəniyyət və brendin gücü: Qeyri-maddi aktivlərin tədqiqi

Yuxarıda tədqiq olunan maddi elementlərdən başqa, güclü biznes infrastrukturunu brend reputasiyası və şirkət mədəniyyəti də daxil olmaqla mücərrəd aktivlərə ehtiyac duyur. Müsbət və dəstəkləyici şirkət mədəniyyəti işçilərin sədaqətinə, bağlılığına və yenilikçiliyinə gətirib çıxarır. İşçilər özlərini şirkətin dəyərli üzvləri kimi hiss etdikdə, hədəflərə çatmaq və böyümək üçün daha çox addım atacaqlar (Key Components of IT Infrastructure: A Guide for Business Success, 2024).

Eynilə, güclü brend reputasiyası müştərilər, investorlar və tərəfdaşlar arasında etimadı ilhamlandırmağa kömək edir. Bu, şirkətin onlayn olaraq necə qəbul edildiyindən tutmuş müştərilərlə necə qarşılıqlı əlaqədə olduğuna qədər hər şeyi əhatə edir – məhsul və ya xidmətin keyfiyyəti də böyük rol oynayır (Kuşlin, 2005).

Müsbət mədəniyyət və güclü brend yaratmaq üçün vaxt sərf etməklə, müəssisələr rəqabət üstünlüyünə və daha sağlam və davamlı biznes infrastrukturuna malik olurlar.

Biznes infrastrukturunun müxtəlif komponentlərini başa düşmək və onları strateji şəkildə idarə etməklə, bizneslər dəyişməyə qadir olan güclü infrastruktur qura bilərlər. Bu iskele biznesə maneələri dəf etməyə, inkişaf imkanlarını ələ keçirməyə və daim dəyişən iş dünyasında uzunmüddətli uğur əldə etməyə imkan verir (Nadirov, 2003).

Biznesin maliyyələşdirilməsi istənilən biznes infrastrukturunun əsas komponentidir, üzərində işləməli olduğunuz sahələrdən biri də ətrafdakı rəqiblərinizi bilməkdir. Biznes modeliniz, həmçinin qiymətlər və məhsullarla əlaqədar bazar və demoqrafik məlumatların xülasəsini əldə edin. Bu məlumatı həmfikirli biznes sahibləri ilə birbaşa müsahibə, eləcə də internet vasitəsilə əldə etmək

olar. Həyata davamlı və icra edilə bilən biznes məqsədləri, yaxşı bir missiya bəyanatı və böyümə gözləntilərinizlə gəlin. İlk böyümə mərhələlərində sizə lazım olacaq biznes əməliyyat mühiti yaradın. Ofis sahəsini icarəyə götürmək, mövcud binanı almaq və ya yeni bina tikmək barədə qərar verin (Manafov, 1997).

Miqyaslanma və əlaqənin rolu

Sürətlə dəyişən biznes tələbləri ilə əlamətdar olan bir dövrdə İT infrastrukturunun componentləri daxilində miqyaslanma sadəcə əlavə üstünlük deyil, çox vacibdir. Bu, təşkilatın cari prosesləri narahat etmədən və ya yüksək xərclərlə üzləşmədən böyümə ilə uyğunlaşaraq, İT imkanlarını qüsursuz şəkildə artırma biləcəyinə zəmanət verir.

Bu, İT infrastrukturunun dəyişən tələblərə səmərəli uyğunlaşma qabiliyyətinə aiddir. İstər böyüməyə uyğunlaşmaq üçün genişlənilir, istərsə də xərcləri azaltmaq üçün miqyaslanma bilən infrastruktur biznesin çevik və cavabdeh qalmasını təmin edərək dinamik şəkildə tənzimləmə bilər (Mustafayev, 2008).

Bağlantı: İstənilən İT infrastrukturunun həyat xətti onun əlaqəsidir. Bu, fiziki şəbəkə bağlantılarını və infrastrukturun müxtəlif hissələri ilə xarici dünya arasında əlaqəni asanlaşdıran virtual şəbəkə komponentlərini əhatə edir. Yüksək səviyyəli əlaqə məlumatların təşkilat daxilində problemsiz şəkildə axmasını təmin edir, məhsuldarlığı və əməkdaşlığı artırır.

Nəticə

Biznes infrastrukturunu əsasən olaraq avadanlıq, kompüter və zavod kimi fiziki aktivlərə aiddir, lakin o, həmçinin əsas biznes funksiyalarını dəstəkləmək üçün istifadə edilən texnologiya yığınının da əhatə edir, o cümlədən: Maliyyə menecmenti, insan resursları (HR), əmək haqqı, müştəri münasibətlərinin idarə edilməsi (CRM) və sənəd idarəetmə sistemləri – və bu sistemlərin hər hansı uyğunluq tələblərinə cavab verərkən bir-biri ilə necə əlaqə saxlaması və inteqrasiya etməsinin nəzərdən keçirilməsi. Biz getdikcə artan həcmdə məlumat topladıqca və onlara etibar etdikcə, bu texnologiya infrastrukturunu mülahizələri bütün ölçülü bizneslər üçün getdikcə daha vacib olur.

İnfrastrukturun ən yaxşı təcrübələri biznes ehtiyaclarının və məqsədlərinin aydın şəkildə başa düşülməsini, strateji planlaşdırma, büdcə və proqnozlaşdırma və idarəetmə prosesləri ilə uyğunlaşmanı və effektiv dəyişikliklərin idarə edilməsini əhatə edir.

Ədəbiyyat

1. "Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişaf problemləri" mövzusunda elmi-praktik konfransın materialları. (2003). Bakı.
2. Ağamaliyev, M. Q., Məmmədrzayev, M. M. (2004). *Kommersiya fəaliyyətinin təşkili*. Dərslik. Bakı nəşriyyatı.
3. "Azərbaycan Respublikasında milli iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi istiqamətləri" mövzusunda elmi-praktik konfransın tezis-materialları. (2004). Bakı.
4. Kuşlin, V. I. (2005). *Ümumi redaktorluğu ilə dərc olunmuş «Bazar iqtisadiyyatının dövlət tənzimlənməsi»* adlı dərslik, tərcümə.
5. Qafarov, Ş. S. (2005). *Müasir iqtisadi sistem və qloballaşma*. Bakı.
6. Manafov, Q. M. (1997). *Sahibkarlıq: nəzəri və praktiki məsələləri*. Bakı.
7. Menkyu, Q. (2008). *İqtisadiyyatın əsasları*. Bakı.
8. Mustafayev, F. F. (2008). *Keçid iqtisadiyyatında dövlət tənzimlənməsinin makroiqtisadi aspektləri*. Bakı.
9. Nadirov, A. (2003). *Müstəqil Azərbaycanın iqtisadiyyatının inkişaf məsələləri*. Bakı: Elm.
10. Niftullayev, V. (2002). *Sahibkarlığın əsasları*. Bakı.
11. Novruzov, N., Hüseyinov, X. (2007). Bakı: "Maliyyə". Dərslik.
12. *The Implications of Information Technology Infrastructure for Business Process Redesign*. (1999). <https://www.jstor.org/stable/249750?origin=crossref>
13. *Infrastructure: Definition, Meaning, and Examples*. (2025). <https://www.investopedia.com/terms/i/infrastructure.asp>

14. *Key Components of IT Infrastructure: A Guide for Business Success.* (2024).
<https://www.cloudorbis.com/blog/components-of-it-infrastructure>

Daxil oldu: 05.12.2024

Qəbul edildi: 19.02.2025